

Інформаційна довідка щодо проблемних питань ДП «Бар'єр»

Об'єкти колишнього виробничого об'єднання «Придніпровський хімічний завод» (далі – ВО «ПХЗ») розташовані в м. Кам'янське (колишній Дніпродзержинськ) Дніпропетровської області. ВО «ПХЗ» був одним із найбільш потужних гірничо-переробних підприємств колишнього СРСР, на якому з 1949 по 1991 рік здійснювалася переробка уранових руд та отримання уранового концентрату з різних родовищ Радянського Союзу та держав Східної Європи. В результаті цієї діяльності було утворено близько 42млн. тон радіоактивно забруднених відходів переробки уранових руд, залишків уранової сировини та відходів виробничої діяльності загальною активністю $3,14 \cdot 10^{15}$ Бк. Ці відходи розміщені у 9 хвостосховищах та сховищах, загальною площею 2,68 млн.м².

Припинення виробництва урану протягом 1991-1992 рр. призвело до зупинки більшості потужностей ВО «ПХЗ», які в силу економічних обставин не були виведені з експлуатації у відповідності до вимог чинного на той час законодавства. Це призвело до того, що наразі в результаті руйнування виробничих споруд та розповсюдження забруднених матеріалів і пилу значна частина території ВО «ПХЗ» є радіаційно-забрудненою.

Реструктуризація ВО «ПХЗ» яка була проведена після припинення його діяльності, призвела до того, що на його території наразі розташовані декілька десятків підприємств, діяльність більшості з яких не має ніякого відношення до будь якої діяльності у сфері використання ядерної енергії.

Реабілітаційні заходи на уранових об'єктах ВО «ПХЗ» здійснювались в рамках Державної цільової екологічної програми приведення в екологічно-безпечний стан уранових об'єктів ДП «Бар'єр» на 2015-2017 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 23.12.2015 №1091 (далі - Держпрограма).

Основним виконавцем передбачених Держпрограмою заходів є ДП «Бар'єр», яке спеціально створене Мінпаливенерго України у 2000 році для здійснення реабілітаційних робіт на території колишнього ВО «ПХЗ».

На балансі ДП «Бар'єр» знаходяться всі хвостосховища і сховища відходів уранового виробництва, а також деякі промислові будівлі та інші споруди з радіоактивно забрудненим устаткуванням і трубопроводами колишнього ВО «ПХЗ».

У 2003 році ДП «Бар'єр» отримало ліцензію Держатомрегулювання серії ОВ №000927 на провадження діяльності з переробки уранових руд у частині припинення діяльності уранових об'єктів колишнього ВО «ПХЗ» шляхом ліквідації, консервації або перепрофілювання уранових об'єктів ДП «Бар'єр», а також реконструкція, перепрофілювання та подальша експлуатація II секції хвостосховища «Сухачівське».

Результати інспекційних перевірок свідчать про те, що ДП «Бар'єр» здійснювало свою ліцензовану діяльність з численними порушеннями вимог законодавства України у сфері використання ядерної енергії, що призвело до численних приписів, штрафів та зупинення дії ліцензії у 2011 році. Рішенням Ліцензійної комісії Держатомрегулювання України (протокол № 20/2013 від 12.06.2013) дію ліцензії було відновлено та подовжено термін її дії до 19.06.16 р.

Разом з тим, в подальшому керівництвом ДП «Бар'єр» не були зроблені відповідні висновки та не впроваджені необхідні заходи щодо забезпечення належного рівня радіаційної безпеки при здійсненні ліцензованої діяльності, що призвело до відмови у переоформленні ліцензії ДП «Бар'єр» № ОВ 000927 на право провадження діяльності з переробки уранових руд в частині припинення діяльності уранових об'єктів колишнього ВО «Придніпровський хімічний завод» (наказ Держатомрегулювання від 29.06.2016 року № 87).

Протягом 2016 року ДП «Бар'єр» тричі надавало до Держатомрегулювання заяви на видачу ліцензії, які були відхилені від розгляду через низьку якість доданих до них документів.

19 лютого 2018 року ДП «Бар'єр» отримало ліцензію серія ОВ № 001063 з спеціальними умовами провадження діяльності. ДП «Бар'єр» розробив та погодив з Держатомрегулювання план заходів щодо виконання особливих умов провадження діяльності з переробки уранових руд, та у зв'язку з невиконанням цього плану (низька якість документів та недотримання строків надання інформації), у серпні місяці 2018 року була проведена позапланова інспекційна перевірка. В результаті якої було видано Припис від 09.08.2018 року № 21-28/01-18. Наказом Держатомрегулювання від 15.08.2018 року № 335 дію ліцензії ДП «Бар'єр» ОВ № 001063 було призупинено.

У 2019 році наказом Держатомрегулювання від 15.08.2019 № 357 дію ліцензії ДП «Бар'єр» ОВ № 001063 на право провадження діяльності з переробки уранових руд було поновлено.

Наразі ДП «Бар'єр» здійснюються заходи щодо реалізації в Україні проекту міжнародної технічної допомоги «Екстрені заходи з ліквідації аварійного стану Придніпровського хімічного заводу (ПХЗ) в м. Кам'янське (колишній Дніпродзержинськ) в Україні», в якому ДП «Бар'єр» визначено основним реципієнтом, а також виконання Державної цільової екологічної програми першочергових заходів приведення у безпечний стан об'єктів і майданчика колишнього уранового виробництва виробничого об'єднання «Придніпровський хімічний завод» на 2019—2023 роки, яка затверджена постановою КМУ від 21 серпня 2019 р. №756.